

СТАНОВИЩЕ

от

доцент доктор инж. Димитър Христов Димитров

**доцент в катедра „Военни науки“ на факултет „Сигурност и отбрана“
при НВУ „Васил Левски“**

**на дисертационния труд на
полковник доцент доктор Румен Ангелов Маринов**

на тема:

**„ДИНАМИКА НА ВОЕННАТА СИГУРНОСТ В ПРОМЕНЯЩАТА СЕ
СРЕДА ЗА СИГУРНОСТ“**

**представен за придобиване на научна степен
„Доктор на науките“**

**Област на висше образование
9. „Сигурност и отбрана“
Професионално направление
9.1. „Национална сигурност“**

**Велико Търново
2024**

Предложеното становище е разработено в качеството ми на член на научно жури за присъждане на научна степен „Доктор на науките” на полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов, декан на факултет „Сигурност и отбрана” на НВУ „Васил Левски”, съгласно Заповед № РД-06-136/04.07.2024 г. на началника на Националния военен университет „Васил Левски”.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Политиката на Република България в сферата на сигурността се изгражда върху ценностите на демокрацията, на националната ни култура, правата на човека и гражданина, на равните възможности за развитие на личността, както и на Конституцията на страната и основополагащите актове за гарантиране на международната сигурност. Промените в средата за сигурност и произтичащите от това рискове и заплахи са обект на постоянен анализ и оценка с цел търсене на пътища за адекватен и ефективен отговор и гарантиране на националната сигурност и защита на интересите на страната. Националната сигурност е приоритет в дейността на държавното ръководство. Военната сигурност, като един от основните ѝ елементи е обект на постоянно развитие и усъвършенстване. Членството на всяка страна в организация за колективна сигурност и отбрана е свързано не само с определени ползи, но и задължения към организацията. Колективните гаранции и ангажименти към сигурността на отделна държава са значително по-надеждни и по-силни от националните, особено за средните и малки държави. Разчитането на тях за гарантиране на националната сигурност облекчава значително отделните държави в отбранителните разходи за развитие и поддържане на необходимите отбранителни структури и способности. Тези съюзни аспекти на националната сигурност е целесъобразно да намерят адекватно отражение

в разработката на националните стратегии за сигурност на отделните държави – членки на НАТО и ЕС.

Военната сигурност не е просто въпрос на въоръжени сили и военни конфликти, а по-скоро комплексен и многопластов аспект, който оказва влияние върху всички сфери на живота в нацията. Тя е основен стълб на националната сигурност, който подпомага защитата на ценностите, интересите и бъдещето на обществото

Военната сигурност е един от определящите фактори на националната сигурност. Тя се постига чрез активно формиране на благоприятна международна среда. Тя зависи от състоянието на военнополитическата и военностратегическата обстановка от една страна и отбранителната способност на държавата от друга. Военната сигурност е състояние, което се определя от военните способности на нацията да защитава от външна или вътрешна интервенция националните интереси и богатство. Целта на военната сигурност е да осигури необходимият отбранителен потенциал за неутрализиране на военни заплахи и за надеждна защита на населението, стратегическите обекти, териториалната цялост и суверенитета на държавата.

От древността до съвременното, България е била кръстопът на различни култури, цивилизации и интереси. Тя заема стратегическо местоположение в Югоизточна Европа, като граничи със Сърбия, Румъния, Северна Македония, Гърция и Турция. Този регион е характеризиран с геополитическа сложност, включваща конкуренция за влияние между различни актьори като Европейския съюз, Русия, САЩ, НАТО и други. В този контекст, България се намира в позиция на кръстопът и се изправя пред предизвикателства като енергийна сигурност, миграция, тероризъм и геополитическа нестабилност в региона.

След присъединяването на Република България към НАТО и Европейския съюз стратегията ѝ за сигурност не се ограничава в

национални рамки, а представлява част от усилията на нашите съюзници. Рисковете и заплахите за сигурността на Република България и нейните граждани до голяма степен съвпадат или са сходни с тези, които застрашават и други страни от ЕС и НАТО

Българската армия е ключов инструмент за гарантиране на националната сигурност. През последните десетилетия, тя претърпява сериозни структурни промени, включително съкращения в броя на военнослужещите, модернизация на въоръженията и участие в мироопазващи мисии под егидата на Организацията на обединените нации и НАТО.

Стратегическа цел на отбранителната политика на БА е защита и утвърждаване на националните интереси чрез развитие, усъвършенстване и използване на адекватни отбранителни способности и изграждане на единен комплект оперативно съвместими въоръжени сили, способни да изпълнят целия обем от задачи, породени от тенденциите в развитието на геостратегическата среда на сигурност.

Анализът на стратегическата обстановка относно ролята на Българската армия и Република България в гарантирането на националната сигурност подчертава сложността на предизвикателствата, пред които е изправена страната. Необходимостта от устойчиви стратегии за справяне със сигурността, заплахите и подкрепа за световния мир и стабилност са от решаващо значение за бъдещето на България в глобалния контекст.

Националната сигурност е един от най-често употребяваните термини в речника на политици и държавници. С националната сигурност или несигурност се аргументират собствени решения и действия или се атакуват политическите опоненти. В името на националната сигурност се предприемат практически мерки, които съхраняват живота на хиляди хора, но и други, които са заплаха и риск за сигурността и просперитета на собствената държава и за международните субекти. Тя се проявява именно

в рамките на нацията и се отнася за всички етноси, включени в нея. Следователно анализът на националната сигурност е неточен, ако не се отчитат промените, произтичащи в разбирането за нация в резултат на съвременните глобализационни процеси. Често понятията „нация” и „народ” се отъждествяват, което не е точно и е пречка за решаване проблемите на националната сигурност в многонационалните държави.

Представеният за рецензиране дисертационен труд от полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов е напълно завършено научно изследване на процеса на динамичното развитие на системата за национална сигурност и състоянието на военната сигурност на страната, както и перспективите за тяхното развитие в променящата се среда за сигурност.

Авторът е съумял да анализира основните въпроси и същността на системата за национална сигурност и отбрана, извел е основните методи за определяне и оценка на състоянието на националната сигурност, както и условията за гарантиране на военната сигурност. Безспорни са резултатите от изследванията на проблемите свързани с динамиката на военната сигурност, както и разкриването на влиянието на геополитическите фактори при формиране на националните интереси, чрез прилагане на авангардни модели за изследване.

Не са ми известни други сходни разработки в посоката на изследваната и представената от автора проблематика. Същият е цитирал коректно всички научни изследвания и публикации на автори отнасящи се до проблемите на националната сигурност, като ги е разделил в две групи, но не са провеждани конкретни изследвания по проблема на връзката между военната и националната сигурност във времето. Въпреки големия брой на изследвания в тази насока няма разработка, която да представи динамиката на военната сигурност, което допълнително издига стойността на дисертационния труд.

Съществува хронологическа зависимост, градивна последователност и взаимообвързаност на представените изследвания, анализи, проучвания, изводи и предложения, както между отделните глави, така и в общите изводи, препоръките, публикациите и приложенията на дисертационния труд.

Недвусмислено представената от полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов научна разработка е един изключително полезен и значим за теорията и практиката труд, съответстващ на формулираната тема, цел и научноизследователски задачи. Безспорна е актуалността и научната значимост на представения за обсъждане дисертационен труд.

2. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Анализът и ролята на проблемните въпроси, изследвани от автора в представения дисертационен труд, които пряко са свързани с променящата се среда за сигурност и нейното влияние върху възможността за адекватно противодействие на въоръжени сили в зависимост от наложените се нетрадиционни заплахи, извеждат военната сигурност като основен фактор на националната сигурност. Очертани са основните направления даващи пълна картина на системата за националната и военната сигурност и дефиниране на тяхната същност. Създадена е стройна система от теоретични обобщения и практически предложения за оценка йерархията на подсистемите за националната сигурност и за прогнозиране състоянието на военната и националната сигурност на страната. Развити са теоретично и практически, на основата на комплексни методи на игрите, стратегии за осигуряване националната сигурност на страната определяне динамиката на военна сигурност. Генерирани са нови знания, необходими за определяне динамиката на националната сигурност и създаване на умения,

чрез различни модели за сигурност, които да способстват за адаптиране на военния модел за сигурност на страната.

Дисертационният труд се отличава със своята завършеност и постигане на целта на изследването. Изцяло приемам декларираните от полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов научни и научно-приложни приноси. Считам, че същите са изцяло негово лично дело и могат да се обобщят като обогатяване и доразвиване на съществуващите знания, доказване на нови факти и твърдения и предложения за приложение на резултатите в практиката. Голяма част от резултатите от изследването са верифицирани чрез четиринадесет публикации. Същите са изцяло дело на автора и биха могли да служат за основа на бъдещи изследвания по разглежданите проблемни въпроси в областта на националната и военна сигурност.

Основните научни и научноприложни резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови средства на съществени и нови страни в съществуващите научни проблеми и теории. Те са от съществено значение за обогатяването на теорията и практиката относно разработването на нови подходи за определяне динамиката на военната сигурност. Дисертационният труд има пряко приложение при разработването и актуализирането на нормативната и законодателна база, касаещи проблемите за националната и военната сигурност на страната.

Представеният научен труд представлява едно предизвикателство за научната общественост, работеща по проблемите на националната сигурност заради авторовата амбиция – генериране на нови знания за повишаването ролята на въоръжените сили чрез модернизацията на въоръжението на българската армия и с отчитана динамиката на военната сигурност.

3. Критични бележки

Към представеният ми за становище дисертационен наред с положителното, са допуснати и известни слабости:

- посочените 1 и 3 ограничения и допускания са с общ характер и не дават представа конкретно какво ще се изключва и ограничава;

- наименованието на фиг. 1 би следвало да бъде „Заплахи за националната сигурност” и „Класификация на заплахите за националната сигурност на Република България”;

- при изброяване, след двоеточие и номерация с арабски цифри някои от изреченията започват с главна буква (стр. 30, 69, 92, 111, 127, 136, 163, 166, 168, 185, 223, 250, 254, 320, 339, 355, 365), а други с малка (21, 24, 26, 29, 40, 42, 69, 70, 76, 99, 106, 150, 153, 157, 160, 165, 167, 170, 177, 178, 184, 187, 190, 205, 213, 226, 230, 232, 233, 240, 262, 293, 308, 356, 359, 360, 363);

- някои от направените изводи са от общ характер и имат необходимост за корекции (5 от раздел първи, 1 от раздел втори, 1 и 2 от раздел четвърти, 6 от раздел пети, 2, 6 и 8 от общи изводи

- съдържанието на фигурите е изписано по различни начини (някои са болтвани, други не, а при трети само част от тях);

- в съдържанието на дисертационния труд са формулирани отделни раздали, а на страница 279 автора споменава глава втора;

- в библиографията в частта „Закони, нормативни актове, регламентиращи и административни документи” има смесване на източници на кирилица и латиница;

- към представените приложения на дисертационния труд липсва отделен списък, което затруднява тяхното практическо използване;

- в списъка на таблиците няма съдържание за какво се отнася таблица 1, 2 и т.н.

Посочените критични бележки не омаловажават достойнствата и стойността на дисертационния труд, но биха се взели под внимание при понататъшните научни изследвания от автора.

4. Заключение

Предложеният от полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов дисертационен труд на тема „Динамика на военната сигурност в променящата се среда за сигурност” е един напълно завършен, добре оформен и систематизиран научен труд, със завидни в научно отношение научни и научно-приложни приноси, доказващи способността на автора да разработва самостоятелно важни за теорията и практиката актуални проблемни въпроси. Същият напълно отговаря на „Закона за развитие на академичния състав на Република България”, Правилника за неговото приложение и правилниците и нормативните документи в НВУ „Васил Левски” и е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на научна степен „Доктор на науките”.

Получените в дисертационния труд резултати представляват оригинален принос и показват, че авторът притежава задълбочени теоретични знания и практически умения в Научна област 9. „Сигурност и отбрана”, Професионално направление 9.1. „Национална сигурност”, даващо ми основание да считам, че същият отговаря на изискванията за придобиване на научна степен „Доктор на науките”.

5. Оценка на дисертационния труд

На основата на анализа на представения ми за оценка на дисертационен труд и постигнатите в него резултати мога да направя обобщение, че той представлява задълбочено и самостоятелно научно

изследване в областта на националната и военната сигурност. Давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на Научното жури да даде на полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов научната степен „Доктор на науките” в Област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, Професионално направление 9.1. „Национална сигурност.

26.07.2024 г.

гр. Велико Търново

Член на журито:

доц. д-р инж.

Димитър Димитров

P O S I T I O N P A P E R

by

Associate Professor Engineer Dimitar Hristov Dimitrov, PhD

**Associate Professor at Military Sciences Department,
Security and Defence Faculty, Vasil Levski National Military University**

On the dissertation thesis by

Colonel Associate Professor Rumens Angelov Marinov, PhD

Topic:

**„DYNAMICS OF MILITARY SECURITY IN THE EVOLVING
SECURITY ENVIRONMENT”**

**Submitted for acquisition of Degree
*Doctor of Science***

**Area of Higher Education
9. *Security and Defence*
Professional Field
9.1. *National Security***

**Veliko Tarnovo
2024**

The proposed opinion has been developed in my capacity as a member of the scientific jury for awarding the scientific degree *Doctor of Science* to Col. Assoc. Prof. Rumen Angelov Marinov, PhD, Dean of Security and Defence Faculty of Vasil Levski National Military University, according to Order No. RD-06-136/04.07.2024 of the Rector of Vasil Levski National Military University.

1. Relevance and significance of the studied scientific problem

The security policy of the Republic of Bulgaria is based on the values of democracy, our national culture, human and citizen rights, equal opportunities for personal development, as well as the Constitution of the country and the fundamental acts to guarantee international security. Changes in the security environment and the resulting risks and threats are subject to constant analysis and assessment in order to search for ways to provide an adequate and effective response and guarantee national security and protection of the country's interests. National security is a priority of the state leadership. Military security, as one of its main elements, is subject to constant development and improvement. The membership of any country in a collective security and defense organization is associated not only with certain benefits, but also with obligations to the organization. Collective guarantees and commitments to the security of an individual state are significantly more reliable and stronger than national ones, especially for medium and small states. Relying on them to ensure national security significantly relieves individual countries of the defense costs of developing and maintaining the necessary defense structures and capabilities. These aspects of national security should be adequately reflected in the development of the national security strategies of individual NATO and EU member states.

Military security is one of the national security defining factors. It is achieved through active work towards a favorable international environment. It depends on the state of the military-political and military-strategic situation on the one hand and the state's defense capability on the other. Military security is a state defined by the nation's military capabilities to protect national interests and wealth from external or internal intervention. The purpose of military security is to provide the necessary defense potential to neutralize military threats and to reliably protect the population, strategic objects, territorial integrity and sovereignty of the state.

From ancient times to modern times, Bulgaria has been a crossroads of different cultures, civilizations and interests. It occupies a strategic location in Southeast Europe, bordering Serbia, Romania, North Macedonia, Greece and Turkey. This region is characterized by geopolitical complexity, involving competition for influence between various actors such as the European Union, Russia, the United States, NATO, etc. In this context, Bulgaria is at a crossroads and faces challenges such as energy security, migration, terrorism and geopolitical instability in the region.

After the accession of the Republic of Bulgaria to NATO and the European Union, its security strategy is not limited to national frameworks, but represents part of the efforts of our allies. The risks and threats to the security of the Republic of Bulgaria and its citizens largely coincide with or resemble the ones threatening other EU and NATO countries.

The Bulgarian Armed Forces are a key instrument for guaranteeing the national security. In recent decades, it has undergone serious structural changes, including reductions in the number of military personnel, modernization of armament and participation in peacekeeping missions under the auspices of the United Nations and NATO.

A strategic goal of the defense policy of the BAF is to protect and assert national interests through the development, improvement and use of adequate

defense capabilities and the construction of a single set of interoperable armed forces capable of fulfilling the entire volume of tasks arising from the trends in the development of the geostrategic environment of security.

The analysis of the strategic situation regarding the role of the Bulgarian Armed Forces and the Republic of Bulgaria in guaranteeing the national security highlights the complexity of the challenges the country is facing. The need for sustainable strategies to address security, threats and support for world peace and stability are crucial for the future of Bulgaria in the global context.

National security is one of the most frequently used terms in the speech of politicians and statesmen. The national security or insecurity is used to justify one's own decisions and actions or to attack political opponents. Practical measures that preserve the lives of thousands of people are taken in the name of national security, along with others, that are a threat and risk to the security and prosperity of the own country and to international entities. National security manifests itself precisely within the nation and applies to all the ethnic groups included in it. Therefore, the analysis of national security is inaccurate if it does not take into account the changes arising in the understanding of a *nation* as a result of modern globalization processes. Often, the concepts of "nation" and "people" are equated, which is not accurate and is an obstacle to solving the problems of national security in multinational states.

The dissertation submitted for review by Col. Assoc. Rumen Angelov Marinov, PhD is a fully completed scientific study of the process of the dynamic development of the national security system and the state of the country's military security, as well as the prospects for their development in the changing security environment.

The author has managed to analyze the main issues and the essence of the national security and defense system, he has derived the main methods for determining and evaluating the state of national security, as well as the conditions for guaranteeing military security. The results of the studies of the

problems related to the dynamics of military security, as well as the disclosure of the influence of geopolitical factors in the formation of national interests, through the application of cutting-edge research models, are indisputable.

We are not aware of the existence of any other similar developments in the field of the problem researched and presented by the author. The latter has correctly cited all scientific studies and publications of authors related to the problems of national security, dividing them into two groups, but no specific studies have been conducted on the problem of the relationship between military and national security over time. Despite the large number of studies in this area, there is no development that presents the dynamics of military security, which further increases the value of the dissertation.

There is a chronological dependence, constructive sequence and interconnectedness of the presented research, analysis, studies, conclusions and proposals, both between individual chapters and in the general conclusions, recommendations, publications and applications of the dissertation.

The scientific work presented unambiguously by Col. Assoc. Rumen Angelov Marinov, PhD is an extremely useful and significant work for theory and practice, corresponding to the formulated topic, objective and scientific research tasks. The relevance and scientific significance of the dissertation presented for discussion is indisputable

2. Evaluation of the scientific results and contributions of the dissertation

The analysis and the role of the problematic issues studied by the author in the current dissertation, which are directly related to the changing security environment and its impact on the possibility of adequate countermeasures of Armed Forces depending on the emerging non-traditional threats, bring out military security as the main factor of national security. The main directions

giving a complete picture of the national and military security system and defining their essence have been clearly outlined.

An orderly system of theoretical conclusions and practical proposals has been created to assess the hierarchy of national security subsystems and to forecast the state of the country's military and national security. Strategies for ensuring the country's national security, determining the military security dynamics, have been developed theoretically and practically, on the basis of complex methods of games. New knowledge needed to define the dynamics of national security and create skills through different security models to help adapt the country's military security model has been generated.

The dissertation is distinguished by its completeness and achievement of the research goal. We fully accept the scientific and scientific-applied contributions declared by Col. Assoc. Rumen Angelov Marinov, PhD. We believe that the above mentioned are entirely his personal work and can be qualified as enrichment and further development of existing knowledge, proof of new facts and statements and proposals for applying the results in practice. Much of the research results have been verified through fourteen publications. They are entirely original work of the author and could serve as a basis for future research on the problematic issues under consideration in the field of national and military security.

The main scientific and scientific applied results of the research carried out in the development of the dissertation thesis come down to proving essential and new aspects of the existing scientific problems and theories with new means. They are essential for the enrichment of theory and practice regarding the development of new approaches to determining the dynamics of military security. The current dissertation has a direct application in the development and updating of the normative and legislative base concerning the problems of the national and military security of the country.

The presented scientific work represents a challenge for the scientific community working on the problems of national security because of the author's ambition - generating new knowledge about increasing the role of the armed forces through the modernization of the armament of the Bulgarian Armed Forces and taking into account the dynamics of military security.

3. Critical remarks

In addition to the positive aspects of the thesis presented to me for opinion, certain weaknesses have also been noticed:

- the specified 1 and 3 limitations and assumptions are of a general nature and do not give an idea of what will be excluded and limited;

- the name of fig. 1 should be "Threats to national security" and "Classification of threats to the national security of the Republic of Bulgaria";

- when listing, after a colon and numbering with Arabic numerals, some of the sentences begin with a capital letter (pp. 30, 69, 92 111, 127, 136, 163, 166, 168, 185, 223, 250, 254, 320, 339, 355, 365), and some – with a small letter (pp. 21, 24, 26, 29, 40, 42, 69, 70, 76, 99, 106, 150, 153, 157, 160, 165, 167, 170, 177, 178, 184, 187, 190, 205 213, 226, 230, 232, 233, 240, 262, 293, 308, 356, 359, 360, 363);

- some of the conclusions made are of a general nature and need corrections (5 from Chapter One, 1 from Chapter Two, 1 and 2 from Chapter Four, 6 from Chapter Five, 2, 6 and 8 from general conclusions)

- the content of the figures is written in different ways (some are bolded, others not, and still others are only partly bolded);

- separate chapters have been formulated in the content of the dissertation, and on page 279 the author mentions Chapter Two;

- in the Bibliography of the section "Laws, normative acts, regulatory and administrative documents" there is a mixture of Cyrillic and Latin sources;

- the presented appendices of the dissertation lack a separate list, which makes their practical use difficult;

- in the list of tables there is no content about what Table 1, 2, etc. refer to.

The indicated critical remarks do not detract from the merits and value of the current dissertation, but would be taken into account in the further scientific research by the author.

4. Conclusion

The dissertation thesis proposed by Col. Assoc. Rumen Angelov Marinov, PhD on the topic "Dynamics of military security in the evolving security environment" is a fully completed, well-formed and systematized scientific work, with enviable scientific and scientific-applied results contributions proving the author's ability to independently develop topical issues important for theory and practice. The same fully complies with the "Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria", the Regulations for its Application and the regulations and normative documents at Vasil Levski National Military University and is in full compliance with the requirements for acquiring the scientific degree *Doctor of Science*.

The results obtained in the dissertation represent an original contribution and show that the author has in-depth theoretical knowledge and practical skills in Scientific Area 9. *Security and Defense*, Professional Field 9.1. *National Security*, giving us a reason to believe that he meets the requirements for obtaining the scientific degree *Doctor of Science*.

5. Evaluation of dissertation

Based on the analysis of the dissertation submitted to us for evaluation and the results achieved in it, we can conclude that it represents a thorough and

independent scientific study in the field of national and military security. We give a positive assessment of the dissertation and propose to the Scientific Jury to award Col. Assoc. Prof. Rumen Angelov Marinov, PhD the scientific degree *Doctor of Science* in the Area of Higher Education Department 9. *Security and Defense*, Professional Field 9.1. *National Security*.

26.07.2024

Member of Scientific Jury:

Veliko Tarnovo

Assoc.Prof. Eng.

Dimitar Dimitrov, PhD